Bērni un vardarbība skolā.

Kā varam palīdzēt jau šodien
un kādi varētu būt
vidēja un ilgtermiņa
risinājumi situācijas uzlabošanai

PUSAUDŽU RESURSU CENTRS

Šodiena.

Jau šodien var izmantot esošos risinājumus, lai sāktu veidot pozitīvu vidi skolās, stiprināt atbalstu agresijas situāciju risināšanai, kā arī izglītotu skolotājus un atbalsta personālu.

Primāri ir nepieciešama pakalpojumu apkopošana un skolu informēšana par iespējām tos saņemt.

PUSAUDŽU RESURSU CENTRS

Socioemocionālās audzināšanas metodiskais materiāls klases stundās veicinās kopējo pozitīvo gaisotni skolā, kā arī mazinās vienaudžu konfliktu un mobinga riskus.
Šobrīd ir izstrādās socioemocionālās audzināšanas metodiskais materiāls, tādēļ ik vienam skolotājam jau tagad to ir iespējams ieviest savā klasē.

Individuālo uzvedības korekcijas plānu ieviešana un īstenošana skolās agresijas situāciju risināšanas gadījumos.

PUSAUDŽU RESURSU CENTRS

Uzvediba.lv atbalsta komandas sarežģītu situāciju risināšanai, gan vardarbības, gan iekļaujošās izglītības kontekstā. Pieejami atbalsta materiāli un lekciju kursi dažādai problemātikai, kas var rasties klasē un skolā.

"STOP 4-7" agrīnās intervences programma 4 līdz 7 gadus veciem bērniem ar dažādām uzvedības problēmām. Šobrīd to īsteno 30 pašvaldības, bet būtu ieviešama visā Latvijā. Programma ir multimodāla, t.i., vienlaikus atsevišķās grupās komanda strādā gan ar bērniem, gan vecākiem, gan skolotājiem, kā arī papildus sniedz individuālas konsultācijas ģimenēm. Programma ir pierādījumos balstīta.

PUSAUDŽU RESURSU CENTRS

Centrs Dardedze sniedz konsultācijas par vardarbības novēršanu skolas vidē izglītības iestāžu administrācijām.

Pusaudžu resursu centrs konsultatīvais mentālās veselības tālrunis gan speciālistiem, gan vecākiem, gan bērniem.

Atbalsts un rekomendācijas vardarbības gadījumos iesaistītajiem no Pusaudžu resursu centrs (Liepājā, Ventspilī, Tukumā, Jelgavā, Rīgā, Valmierā, Rēzeknē, Daugavpilī).

PUSAUDŽU RESURSU CENTRS

Bērnu emocionālās audzināšanas kursi vecākiem, kas audzina bērnus līdz 7 gadu vecumam ir pierādījumos balstīti un efektīvi bērna attīstības un izaugsmes veicināšanai, kā arī uzvedības problēmu mazināšanai pirmskolā un skolā. Būs noderīgi arī iekļaujošo grupu vecākiem. Kursu pieejamība, īpaši reģionos, būtu jāstiprina! Kursi ir pierādījumos balstīti un atzīti par efektīviem Latvijā.

Ceļvedis audzinot pusaudzi (CAP) apmācību programma vecākiem, kas audzina 12 – 17 gadus vecus bērnus. Nodrošina psiholoģisko atbalstu audzināšanas jautājumos pusaudžu vecumposmā. Kursu pieejamība, īpaši reģionos, būtu jāapzina un jāstiprina!

PUSAUDŽU RESURSU CENTRS

Pedagogu kursi var palīdzēt sākt veidot priekšstatu un izpratni par agresijas situāciju novēršanai nepieciešamo. Dažāda veida pierādījumos balstītus kursus piedāvā gan Pusaudžu resursu centra speciālisti, gan Uzvediba.lv, gan citas organizācijas.

Pirms šāda veida kursu apgūšanas ieteicams kritiski pārbaudīt kursu vadītāja kvalifikāciju un, ja iespējams, izmantot kursus no šajā sarakstā minētajām iestādēm un institūcijām, vai sertificētiem klīniskajiem psihologiem, kas apguvuši 2. punktā minētās intervences metodes. Ieteicamais kursu saturs būtu par pozitīvas uzvedības veicināšanu skolā, mobinga situāciju un teorētiskajiem modeļiem, vardarbības situāciju risināšanu, agrīno intervenci.

PUSAUDŽU RESURSU CENTRS

BTAI konsultatīvās nodaļas sniegtie pakalpojumi atbalstam bērniem ar saskarsmes grūtībām, uzvedības traucējumiem un vardarbību ģimenē.

Biedrības "Mediācijas telpa" sniegtie pakalpojumi un mācības konflikta situāciju risināšanai dažādos līmeņos. Mediatoru apmācības un profesionālās pilnveides kursi.

PUSAUDŽU RESURSU CENTRS

Preventīvā programma pirmsskolas izglītības iestādēm "Bērnam drošs un draudzīgs bērnudārzs", kuras mērķi ir veidot pirmsskolas vidi bērnam drošu un draudzīgu; savlaicīgi atpazīt un novērst bērna tiesību pārkāpumu riskus; veidot pozitīvu sadarbību bērnu, vecāku un bērnudārza darbinieku savstarpējā saskarsmē; uzturēt pozitīvu vidi, kuras centrā ir bērna intereses un vajadzības, agrīni identificēt pirmsskolas vecuma bērnu sociāli psiholoģiskās problēmas un savlaicīgi rast risinājumu (rīkoties). Šobrīd programma darbojas 5 pašvaldībās (Rīga, Aizkraukle, Cēsis, Ropaži, Kuldīga), kopā 61 pirmsskolas izglītības iestādē.

PUSAUDŽU RESURSU CENTRS

Latvijas SOS Bērnu ciematu asociācijas programma "Pārinieks" ir atbalsta un sociālās rehabilitācijas programma ģimenēm ar bērniem, kuri saskārušies ar likumpārkāpumiem, kā arī bērniem, kuru uzvedība var novest pie prettiesiskām darbībām (šajos gadījumos veicam preventīvo darbu, lai likumpārkāpums nenotiktu). Programmas mērķa grupa ir pusaudži vecumā no 9 līdz 17 gadiem. Programma kopš 2016.gada tiek īstenota Rīgas pašvaldībā, programmā ir iesaistīti līdz 30 bērniem mēnesī.

PUSAUDŽU RESURSU CENTRS

Nākamie 1 - 3 gadi

Ieviest un praksē īstenot efektīvas, pierādījumos balstītas intervences un programmas. Šāda veida programmas un pedagogu tālākizglītības kursi sevi pierādījuši kā vienīgo, uzticamo un produktīvo veidu, kā risināt komplicētus jautājumus skolu sistēmā.

Nākamā gada laikā būtu iespējams uzsākt procesu, kurš ilgtermiņā rezultētos ar skolu patstāvīgu spēju risināt dažādus, skolām šobrīd ļoti aktuālus jautājumus: celt skolotāju kompetenci un emocionālo pašsajūtu, veicināt bērnu grūtību pamanīšanu un sniegt tiem atbalstu, nodrošināt pozitīvu skolas klimatu un skolēnu piederības sajūtu, veicināt bērnu akadēmisko sniegumu, samazināt uzvedības problēmas, attīstīt talantus, samazināt atkarību izraisošo vielu lietošanas riskus un daudzus citus.

PUSAUDŽU RESURSU CENTRS

Skolotāju, sociālo pedagogu un speciālo pedagogu kompetences un efektivitātes celšana.

Tālākizglītības kursi profesionālajā pilnveidē, piemēram, “Lietišķajā uzvedības analīzē”, “Atbalsts pozitīvai uzvedībai”, “Agrīnā intervence”, “KBT terapija” un citās zinātniski pārbaudītās un efektivitāti pierādījušās intervences.

PUSAUDŽU RESURSU CENTRS

Lietišķā uzvedības analīze pedagogiem. Ļaus pedagogiem un citiem atbalsta speciālistiem kompetenti un sistemātiski risināt uzvedības problēmas klasē un skolā.

Atbalsts pozitīvai uzvedībai. Pozitīvu noteikumu un vides izstrādāšana, noteikumu ieviešanas un izpildes stiprināšana, pārkāpumu uzskaites sistēmu un pozitīvās uzvedības veicināšana esošajā skolas infrastruktūrā.

PUSAUDŽU RESURSU CENTRS

Agrīnā intervence. Pedagogu profesionālā pilnveide atbalsta sniegšanā bērniem ar mācību un uzvedības traucējumiem. Speciālo pedagogu apmācīšana ABA terapijā.

Psihologu apmācība KBT terapijas principos, lai veicinātu skolu psihologu spēju sniegt atbalstu un izmantot terapijas metodes sarežģītu situāciju risināšanai.

PUSAUDŽU RESURSU CENTRS

Skolu atbalsta komandu mērķtiecīga stiprināšana. Konkurētspējīgs atalgojums, speciālistu skaits proporcionālas skolēnu skaitam, digitālās testēšanas rīki, lai atvieglotu psihologu noslodzi. Atbalsta komandu komplektēšana, kas varētu sastāvēt no: pedagogs, psihologs, sociālais pedagogs, speciālais pedagogs, logopēds, skolas māsiņa.

Algoritma izstrāde un uzturēšana skolā strādājošajiem speciālistiem agresijas gadījumu risināšanai. Šobrīd agresijas jautājumi tiek risināti haotiski, tādēļ ir nepieciešams algoritms, kas būtu visaptverošs (sākot no bērna, līdz pat pašvaldību atbildīgajiem dienestiem).

PUSAUDŽU RESURSU CENTRS

Pārskatīt sociālo pedagogu vietu profesiju klasifikatorā, lai nodrošinātu to pilnvērtīgu sagatavošanu augstā akadēmiskā un profesionālā līmenī.

Visas tālāk minētās metodes un programmas ir:

1. Pieejamas Latvijā
2. Zinātniski atzītas par efektīvām (tas nozīmē, ka tās ieviešot mēs varam paredzēt bērnu uzvedības problēmu samazināšanos un to mums apliecina jau esošie pētījumi).

PUSAUDŽU RESURSU CENTRS

PROMEHS (4 – 18 gadi). Socioemocionālās audzināšanas programma skolotājiem, kas var to patstāvīgi īstenot un pilnveidot savā klasē. No metodiskajiem materiāliem atšķiras ar to, ka tiek piedāvātas īpašas skolotāju apmācības, kā arī šī programma ir sevi apliecinājusi kā efektīvu zinātniskajos pētījumos Latvijā un citur pasaulē. Ieviešot šāda veida programmu visās Latvijas skolās, varam droši prognozēt uzvedības problēmu samazināšanos skolās.

Programmu Latvijā ir izveidojusi un ievieš Latvijas Universitātes psiholoģijas nodaļa.

PUSAUDŽU RESURSU CENTRS

PreVenture (12 – 17 gadi), pierādījumos balstīta programma alkohola un vielu atkarības risku mazināšanai, kā arī mentālās veselības veicināšanai, īpaši augsta riska jauniešiem. Pasniedz apmācīti treneri, kas var būt gan skolotāji, gan skolas atbalsta komanda. Programmu Latvijā adaptē un ievieš Pusaudžu resursu centrs.

Unplugged (12 – 14 gadi). Universāla Eiropas programma vielu lietošanas samazināšanai. Efektivitāti ierādījusi samazinot smēķēšanas, alkohola un marihuānas lietošanu bērniem, kas izgājuši programmu. Programmu Latvijā ievieš Veselības ministrija un šobrīd notiek aprobācijas process.

PUSAUDŽU RESURSU CENTRS

Ilgtermiņa plāns-

attīstīt un ieviest Latvijā trūkstošās prakses un pakalpojumus.

PUSAUDŽU RESURSU CENTRS

KiVa antimobinga programma. Visaptveroša programma skolās ar mērķi samazināt mobinga gadījumu skaitu, izglītot skolotājus par mobingu, ieviest ātrās mobinga atbildes komandas skolās, kā arī uzraudzīt un monitorēt skolas un klases klimatu gan ilgtermiņā, gan īstermiņā. Darbu pie programmas ieviešanas ir sācis Pārresoru koordinācijas centrs.

Skola kā attīstoša un integrējoša vide visiem. Interešu izglītības iekļaušana skolu programmās. Sporta veidu apguve un treniņi skolas vidē. Brīvā laika pavadīšanas iespējas.

PUSAUDŽU RESURSU CENTRS

Terapeitiskās skolas izveide pēc sociālās korekcijas principiem, nodrošinot:

- Bagātinošu vidi ar sakārtotu dienas režīmu
- Skolēnu uzraudzībai nepieciešamo personālu
- Mūsdienām atbilstošu un terapeitisku vidi, kas balstās uz uzvedības analīzes pamatprincipiem un efektīviem, netraumējošiem soda mēriem.
- Darbs ar skolēnu kriminogēnajiem faktoriem un psihisko veselību, izmantojot pierādījumos balstītas terapijas metodes (DBT, KBT), kurās tiek veicināta motivācija un iesaiste.

PUSAUDŽU RESURSU CENTRS

Ikviens bērns, kurš saskarās ar vardarbību skolā, viņa ģimene, tuvinieki, kā arī pedagogi, var saņemt palīdzību Pusaudžu resursu centrā jau šodien!
Psiholoģiskā atbalsta tālrunis pusaudžiem un viņu tuviniekiem/ PRC klīnisko psihologu konsultācijas:

+371 25737636 (strādā arī Whats App). Darba laiks: plkst.12-19 darba dienās.

Anonīmi un bez maksas. Sarunā ar speciālistu tiks izvērtēta situācija un, ja nepieciešams, piedāvātas papildus konsultācijas klātienē vai attālināti pie PRC speciālistiem.

PUSAUDŽU RESURSU CENTRS

Informāciju un rekomendācijas sagatavoja: Pusaudžu resursu centra speciāliste, Latvijas Dialektiski biheiviorālās terapijas asociācijas valdes locekle Romija Krēziņa, Uzvedība.lv un Latvijas Autisma savienības vadītāja Līga Bērziņa, Latvijas Klīnisko psihologu asociācijas valdes priekšsēdētāja, Latvijas Kognitīvi biheiviorālās terapijas asociācijas valdes locekle un Baltijas Uzvedības analīzes asociācijas valdes locekle, asociētā profesore, Dr. psych. Ieva Bite, Latvijas Universitātes Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātes dekāne, profesore, Dr. paed. Linda Daniela, LU PPMF, vadošā pētniece Izglītības psiholoģijā, sertificēta psiholoģe klīniskajā un veselības, skolu un izglītības, un konsultatīvajā jomā, Dr. psych. Baiba Martinsone, LU PPMF prodekāne, doktora studiju programmas "Izglītības zinātnes" direktore, profesore, Dr. Zanda Rubene, Bērnu psihiatrijas asociācijas un Pusaudžu resursu centra vadītāja, bērnu psihiatre Dr. Anete Masaļska, Bērnu klīniskās universitātes slimnīcas Psihiatrijas klīnikas vadītājs, Rīgas Stradiņa universitātes docētājs, bērnu psihiatrs Dr. Ņikita Bezborodovs, SOS bērnu ciemati Latvijā asociācijas direktore Ilze Paleja

PUSAUDŽU RESURSU CENTRS